

Stichting De Noord-Hollandse Molenfederatie

Jaarverslag 2018



Secretariaat:

Gerard van Beusekom
Kloet 77, 1713 VD Obdam
06-26365593

info@molensnh.nl

Website:

www.molensnh.nl

de Noord-Hollandse
MOLENFEDERATIE

Secr. Kloet 77
1713 VD OB DAM



Foto voorpagina:

Molen De Lastdrager in Hoogwoud in de vreugdestand, nadat bekend is geworden dat de molen winnaar is van de BankGiro Loterij Molenprijs 2018

Inleiding

Voor u ligt het jaarverslag van de Noord-Hollandse Molenfederatie over het jaar 2018. Niet een heel bijzonder jaar voor de Noord-Hollandse molenwereld, met uitzondering van een enkele molen, zoals De Lastdrager in Hoogwoud, die winnaar werd van de BankGiro Loterij Molenprijs 2018. Toch valt er weer het nodige te melden aan activiteiten waarin ook de federatie haar aandeel heeft gehad. Zo stelde de provincie in april de nieuwe Leidraad Landschap en Cultuurhistorie vast, waarin, op voorspraak van de federatie, een prominente plek werd ingeruimd voor de molenbiotoop (voor een omschrijving van de molenbiotoop, zie bijlage 3). Dit betekent dat de molenbiotoop nu ook is opgenomen in de Provinciale Ruimtelijke Verordening. In 2018 begon ook de discussie binnen de federatie over de besteding van het legaat van Leegwater eindelijk enige focus te krijgen, wat uitmondde in een opdracht aan de SESAM Academie om bij de molenorganisaties te onderzoeken welke prioriteiten zij zien voor de aanwending van het geld. Bij de toekenning van de jaarlijkse restauratiesubsidies voor monumenten van de provincie Noord-Holland, waar de federatie haar leden ook altijd trouw op attent maakt, werden alle aanvragen van molens gehonoreerd. Natuurlijk was er ook weer de Noord-Hollandse Molencontactdag, op Texel dit keer, met de uitreiking van de Noord-Hollandse Molenprijs 2018. En aan het einde van het jaar verzorgde de Noord-Hollandse Molenfederatie twee informatieavonden over de toekomstige Nieuwe Omgevingswet en opnieuw een cursus Molengids.

In het najaar verscheen er een rapport van de Randstedelijke Rekenkamer, waarin een kritische passage was opgenomen over het onderscheid tussen onderhoud en restauratie bij het verlenen van subsidies. Naar aanleiding daarvan is de provincie voornemens de restauratieregeling aan te passen, waarbij overigens goed overleg is toegezegd met het molenveld, i.c. de NH Molenfederatie.

Onderhoudssubsidies

In 2018 zou de provincie met een nieuwe regeling voor onderhoudssubsidies komen, maar mede op aandringen van de Noord-Hollandse Molenfederatie, namens het molenveld in Noord-Holland, heeft de provincie er toch voor gekozen het beleid met betrekking tot haar aanvullende bijdrage aan het onderhoud van molens voort te zetten. Dit komt er op neer dat molenorganisaties kunnen rekenen op een bedrag van € 5.300,00 per molen over de periode van 2018 – 2020, omgerekend ruim € 1700,-- per jaar. Deze bijdrage kan worden aangevraagd voor het onderhoud waarvoor bij het Rijk BRIM (resp. SIM) subsidie is aangevraagd. Het belang van goed onderhoud kan moeilijk worden overschat en het is voor veel organisaties puzzelen om de financiële eindjes aan elkaar te knopen, zeker ook omdat de kosten van onderhoud in de loop der jaren zijn gestegen. En in tegenstelling tot bijvoorbeeld de provinciale subsidies voor het beheer van natuurterreinen en agrarisch natuurbeheer wordt de bijdrage van de provincie aan het onderhoud van molens (nog) niet jaarlijks geïndexeerd.

Restauratiesubsidies

In 2017 vond de bekendmaking en uitreiking van de restauratiesubsidies voor rijksmonumenten pas in januari 2018 plaats. Desondanks hebben we daarvan al melding gemaakt in ons jaarverslag over 2017. Dit jaar vonden bekendmaking en uitreiking nog op de valreep plaats in 2018, op 19 december, in het Teylers Museum in Haarlem. Het bestuur van de Noord-Hollandse Molenfederatie was daarbij vertegenwoordigd door Greet Blokker en Willem Rol. Alle aanvragen van molens werden gehonoreerd. De molens die een subsidiebedrag kregen toegekend waren:

- Molen De Koker in Wormer
- Krijtmolen d 'Admiraal in Amsterdam
- Poldermolen Westerveer in Spanbroek
- Schermer Poldermolen D in Stompeteren



Alle ontvangers van een subsidiebeschikking op de foto met Gedeputeerde Jack van der Hoek

Foto Provincie Noord-Holland

POM status

De POM status (Professionele Organisatie voor Monumentenbehoud) kan bereikt worden als het beheer wordt gevoerd over minimaal 20 rijksmonumenten en als voldaan is aan een aantal forse eisen, dat aan de kwaliteit van de beheersorganisatie wordt gesteld, o.a. inzake de kwaliteit van restauraties. Met een POM status krijgt een organisatie voorrang bij een aanvraag om subsidie. Het subsidiebedrag mag door de organisatie op de meest efficiënte manier over de door haar in stand gehouden monumenten worden verdeeld.

De Rijnlandse Molenstichting (ook lid van de Noord-Hollandse Molenfederatie) was de eerste molenorganisatie in Nederland die deze status behaalde. In 2018 wist ook de Fryske Mole, met tweeënveertig molens in eigendom, deze status te behalen.

Het Dagelijks Bestuur heeft op 6 augustus 2018 een werkbezoek gebracht aan De Fryske Mole, om van hun bevindingen te leren. Behalve de eigen documenten waarmee dat moet worden aangetoond, bleek het ook belangrijk voor het behalen van de POM status om bewijzen van derden te kunnen overleggen dat de kwaliteit van restauraties goed is geborgd. Voor de Fryske Mole had de provincie een adhesiebrief opgesteld. Verder was een pluspunt bij het voorbereiden van de aanvraag dat de Fryske Mole beschikt over een molenconsulent, die een specifieke opleiding heeft gevolgd en de nodige ervaring heeft met monumentenzorg. Deze molenconsulent is in dienst van het provinciaal Steunpunt Monumentenzorg Fryslân en hij kan zich ongeveer 2 à 3 dagen per week wijden aan De Fryske Mole. De provincie heeft dit in een contract met het Steunpunt vastgelegd en zo is de kwaliteit van restauraties naar het oordeel van de POM-commissie goed geborgd.

Hoewel ook binnen de Noord-Hollandse Molenfederatie wordt gesproken en nagedacht over de POM status, ziet het er niet naar uit dat er snel een Noord-Hollandse molenorganisatie met die status zal zijn. Daarvoor is het Noord-Hollandse molenveld voornamelijk te versnipperd, want nog voor een groot deel bestaand uit kleinere organisaties.

Provinciale Leidraad

In 2017 heeft de Noord-Hollandse Molenfederatie een zienswijze ingediend naar aanleiding van het Kwaliteitsbeeld Noord-Holland 2050. In deze zienswijze hebben wij bij het provinciale bestuur speciale aandacht gevraagd voor een viertal aspecten, te weten:

- De vastlegging van molen en molenbiotoop in de nieuwe Leidraad Landschap en Cultuurhistorie, met het oog op het behoud van de openheid van het landschap binnen een afstand van 400 meter rondom een molen.
- Het verbeteren van de groene agenda, d.w.z. het snoeien van snelle groeiers zoals populieren en het vervolgens aanpassen van de beplanting in de omgeving van de molen. Agrarisch weidevogelbeheer past prima binnen molenbiotopen, omdat zowel weidevogels als molens belang hebben bij een open landschap.
- De bodemdaling in veenweidegebieden, waardoor risico's ontstaan in combinatie met waterpeilverlagingen voor funderingen van – onder meer ook – monumenten. Bij de Kaagmolen in Opmeer is weer gebleken dat met restauraties van funderingen zeer grote bedragen zijn gemoeid. Dit kan worden vermeden door het handhaven van bufferzones met een hoger waterpeil rondom bebouwing.
- Aandacht voor recreatie en toerisme, onder andere door versterking van vaarnetwerken, wandel- en fietspaden op basis van oude cultuurhistorische lijnen in het landschap.

Van dit wensenlijstje is in 2018 de vastlegging van de molenbiotoop in de nieuwe Leidraad Landschap en Cultuurhistorie werkelijkheid geworden. Alle molens met de status van rijksmonument zijn nu ingetekend op de kaarten die bij de Leidraad horen en tevens is een tekst opgenomen waarin de bepalingen met betrekking tot het respecteren van de molenbiotoop zijn verwoord. De opname in de Leidraad betekent dat de molenbiotoop nu ook, als zogenoemd ontwikkelprincipe, onderdeel uitmaakt van de Provinciale Ruimtelijke Verordening.

Met het oog op de invoering van de Nieuwe Omgevingswet heeft de Noord-Hollandse Molenfederatie het voornemen om het molenveld te stimuleren en te ondersteunen bij hun contacten met de gemeentelijke overheid als het gaat om het respecteren van de molenbiotoop en te bevorderen dat deze deel zal uitmaken van de gemeentelijke omgevingsvisie/het omgevingsplan die/dat moet worden opgesteld op basis van deze wet.

Recreatie en toerisme

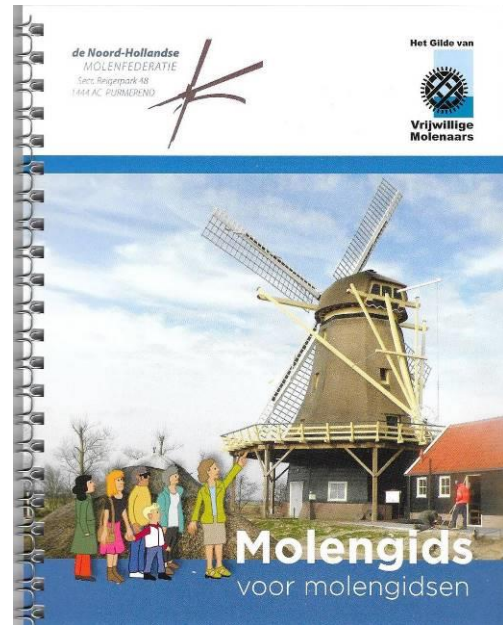
Molenaars en moleneigenaren in Nederland en zeker ook in Noord-Holland spannen zich steeds meer in om een bijdrage te leveren aan recreatie en toerisme. Zo laten ze zich als bezienswaardigheid opnemen in fiets- en wandelroutes en organiseren evenementen zoals rond Halloween en Kerstmis. Bij hun molen brengen ze soms ook faciliteiten aan voor passanten, denk bijvoorbeeld aan een picknicktafel, waar de vermoeide fietser of wandelaar even op adem kan komen. Het hele jaar door zijn er veel activiteiten bij molens in Noord-Holland (zie bijlage 1) en zo'n 25 % van alle molens is wekelijks één of meer dagen voor het publiek opengesteld (zie bijlage 2).

Een belangrijke stimulans daarbij is ook de landelijke Nationale Molendag (feitelijk twee dagen, dit jaar op 12 en 13 mei), die jaarlijks wordt georganiseerd door Vereniging De Hollandsche Molen. Maar liefst 700 molens hadden het afgelopen jaar op zaterdag hun deuren geopend voor het publiek. Op zondag waren dat er nog eens 250. De dagen trokken landelijk ca. 125.000 bezoekers, gegevens over Noord-Holland zijn helaas niet bekend. Molens doen ook vaak mee aan de jaarlijkse Open Monumentendag in september.

Een ontvangstruimte voor het publiek bij de molen is op zo'n dag een welkome voorziening. Helaas beschikt nog slechts een kwart van de Noord-Hollandse molens daarover. Hoewel ook niet bij iedere molen realiseerbaar, is dat nog wel een punt van aandacht voor de komende jaren.

Het molengidsenproject

In 2016 heeft de Noord-Hollandse Molenfederatie, samen met de provinciale afdeling van het Gilde van Vrijwillige Molenaars, een cursus voor molengidsen ontwikkeld. Met de opgedane kennis zijn molengidsen beter toegerust om bezoekers in hun molen rond te leiden. In de cursus wordt aandacht geschonken aan de geschiedenis en de techniek van de molen, aan de veiligheid en uiteraard aan het rondleiden zelf. Ook in het verslagjaar was er ruime belangstelling voor de cursus, die dit jaar opnieuw onderdak vond bij molen De Adriaan in Haarlem. Maar liefst 21 cursisten ontvingen aan het eind van een intensieve zaterdag het certificaat van deelname, uitgegeven door de Noord-Hollandse Molenfederatie. Tevens werd de handreiking "Molengids voor molengidsen" uitgereikt. Deze is inbegrepen bij de cursus. In totaal hebben sinds de start in 2016 ruim 70 gidsen de cursus gevolgd.



De Nieuwe Omgevingswet

Naar verwachting treedt in 2021 de Nieuwe Omgevingswet in werking. Deze wet raakt ook het belang van molens, met name waar het gaat om (het respecteren van) de molenbiotoop. Overheden zoals provincie en gemeenten ontwikkelen in het kader van deze wet een nieuwe omgevingsvisie, een nieuw omgevingsplan en een omgevingsverordening. Nu de molenbiotoop deel uitmaakt van de Provinciale Leidraad Landschap en Cultuurhistorie en als ontwikkelprincipe is opgenomen in de Provinciale Ruimtelijke Verordening, is het ook zaak alert te zijn op hoe met de molenbiotoop wordt omgegaan op gemeentelijk niveau. Om molenaars en moleneigenaren daarop te attenderen heeft de Molenfederatie eind 2018 en begin 2019 twee informatieavonden georganiseerd. De avonden werden op deskundige wijze verzorgd door Mark Ravesloot, voorheen bij De Hollandsche Molen belast met het volgen van deze ontwikkeling, maar inmiddels werkzaam bij de provincie Zuid-Holland. De avonden werden beide goed bezocht door in totaal zo'n veertig belangstellenden.

Het legaat van Leegwater: onderzoek SESAM Academie

In 2018 werd het legaat van wijlen de heer Pieter Leegwater uit Heiloo, dat aan de Noord-Hollandse Molenfederatie was toegefallen, definitief financieel afgewikkeld.

Een enquête onder molenorganisaties over de vraag hoe het legaat zo kan worden ingezet, dat het aan de gehele Noord-Hollandse molenwereld ten goede komt, leverde een top zes op van prioriteiten, waarbij de samenwerking tussen molenorganisaties als belangrijkste werd genoemd. Verder kwamen in deze top zes o.a. voor het verbeteren van PR en Marketing en het verbeteren van het financiële beheer. Om nog scherper te krijgen wat de ideeën zijn binnen de molenorganisaties als het gaat om het verbeteren van de samenwerking heeft de Noord-Hollandse Molenfederatie een onderzoek laten verrichten door de SESAM Academie. Op basis van interviews met een uitgebreide doorsnede van de Noord-Hollandse molenwereld kwamen de onderzoekers in hun eindrapportage "Bij de tijd blijven in een traditionele wereld" met aanbevelingen op het gebied van de PR en Marketing (verbeter de zichtbaarheid van de federatie), de uitwisseling van kennis en ervaring door het gericht organiseren van workshops, lezingen en bijeenkomsten rond specifieke thema's en – concreet – het inrichten van een (deeltijd) consulaire functie (molenconsulent) binnen de federatie.

Het Dagelijks Bestuur gaat zich in 2019 over deze aanbevelingen buigen en komt in de voorjaarsvergadering van het Algemeen Bestuur met concrete voorstellen.

De molencontactdag

De jaarlijkse molencontactdag vond dit jaar op 5 oktober plaats en we waren te gast bij de gemeente Texel in Den Burg, waar het gezelschap van ruim honderd deelnemers enthousiast werd ontvangen door burgemeester Michiel Uitdehaag.



Het gemeentehuis van Texel, in een prachtig najaarszonnetje



Burgemeester Michiel Uitdehaag

Na een boeiende presentatie van Christian Pfeiffer, over Weesper Anker jenever, maar ook over de verwevenheid van zijn familie met de voormalige molen Het Anker in Weesp deed Bart Slooten, voorzitter van het bestuur van stichting De Westfriese Molens uit de doeken hoe poldermolens, met hun eeuwenoude techniek, nog kunnen worden ingezet bij de waterbeheersing in Noord-Holland. De Noord-Hollandse Molenfederatie heeft daartoe een voorstel gedaan aan het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier.

Aan het eind van de ochtend presenteerde Eric Zwijnenberg, alweer voor de 14^e keer, zijn overzicht van het wel en wee van de molens in Noord-Holland. Het is mooi om ieder jaar te zien welke werkzaamheden allemaal aan de Noord-Hollandse molens worden uitgevoerd en hoe de verschillende eigenaren trachten de molens onder de aandacht van het publiek te brengen.

De lunch werd verzorgd door de gemeente Texel en iedereen liet zich die goed smaken. De middag werd besteed met een bezoek aan de drie molens op Texel, De Traanroeier in Oudeschild, molen Het Noorden in Oosterend en molen De Kempphaan in De Waal. Het was een onverwacht prachtige herfst-dag, die in het zonnetje werd afgesloten op het terras van Museum Kaap Skil, met een hapje en een drankje.

Een meer dan geslaagde molencontactdag, mede dankzij de financiële steun van de provincie Noord-Holland en natuurlijk de gastvrijheid van de gemeente Texel.

De Molenprijzen

Traditiegetrouw worden tijdens de molencontactdag de winnaars van de Noord-Hollandse Molenprijzen bekend gemaakt. En het is ook wel bijna een traditie dat die prijzen dan worden uitgereikt door de gedeputeerde met cultuur en erfgoed in haar/zijn portefeuille. Ondanks de extra barrière van het Marsdiep, tussen Den Helder en Texel, zette Jack van der Hoek deze traditie met zichtbaar plezier voort. Dat plezier had zeker ook te maken met het thema van dit jaar, "Jongeren op de Molen". De jury had uit de vele inzendingen niet alleen vier prijswinnaars gekozen, maar had besloten ook nog eens twee aanmoedigingsprijzen toe te kennen aan heel jonge molenaars in de dop.



Stan Baltus en Bauke Hobbs tonen trots hun oorkondes

Dat initiatief werd door de jeugdige prijswinnaars met enthousiasme ontvangen, waarbij de aanwezigen tijdens de uitreiking met enige vertederding toekeken.

De winnaars van de Noord-Hollandse Molenprijzen 2018 waren:

- Abel van Loenen
- Joris Zandbergen
- Pedro Germes
- Sietse Orij

De aanmoedigingsprijzen waren voor:

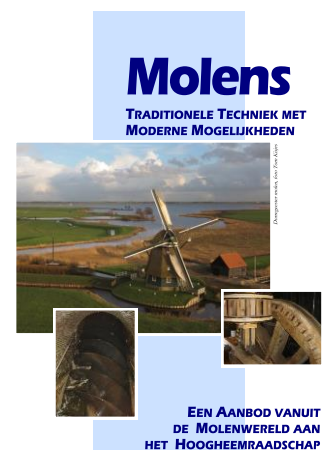
- Bauke Hobbs
- Stan Baltus

De winnaars ontvingen een oorkonde en een kleine geldprijs. De jury van de Molenprijzen bestond uit Aagje Zeeman, wethouder in de gemeente Beemster, Greet Blokker en Willem Rol, beiden lid van het Dagelijks Bestuur van de Noord-Hollandse Molenfederatie, en Eric Zwijnenberg, alom bekend in de molenwereld. De jury werd ondersteund door de secretaris van de Noord-Hollandse Molenfederatie, Gerard van Beusekom. Het hand gezette drukwerk van de oorkondes, op papier van molen De Schoolmeester, werd geleverd door Rob Over de Linden.

Bemalingsregeling

Op 13 juni 2018 heeft de Noord-Hollandse Molenfederatie officieel een advies overhandigd aan de dijkgraaf van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier om te komen tot een nieuwe regeling voor de inzet van poldermolens als hulpbemaling.

Het werkgebied van dit waterschap telt in totaal 75 poldermolens en daarvan zijn er 54 maalvaardig, d.w.z. dat ze nog een rol kunnen spelen bij de waterbeheersing. Deze maalvaardige poldermolens bestrijken tezamen ruim 25.000 ha aan land- en tuinbouwgronden en bebouwing. Als aanvullende hulpbemaling kunnen zij bijspringen bij wateroverlast of calamiteiten. Andere waterschappen hebben de banden met poldermolens aangehaald, bij voorbeeld Rijnland, Amstel, Gooi en Vecht (AGV), Wetterskip Fryslân, Noorderzijlvest en Hunze en Aa's. Met het oog op klimaatsveranderingen en zware regenbuien komen poldermolens van pas als een reserve voor hulpbemaling. Deze



waterschappen betrekken poldermolens om tekst en uitleg te geven aan publiek en scholen over het waterbeheer. Deze praktijkvoorbeelden verdienen navolging bij het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. De brochure en het advies kunt u bij ons nabestellen, via email info@molensnh.nl. Het Hoogheemraadschap heeft tijdens een overleg over het advies aangegeven nog voor het einde van 2018 met een voorstel te willen komen. Op 31 december echter was dit voorstel nog niet ontvangen.

Rouw

Op 24 december, kerstavond, overleed, totaal onverwacht, Ingeborg Pouwels. Een groot verlies voor de Nederlandse molenwereld. Ingeborg was vanaf 2000 in dienst bij De Hollandsche Molen als bureau coördinator en was, vaak als drijvende kracht, betrokken bij vele projecten. Onder haar leiding groeide bijvoorbeeld De Nationale Molendag uit tot de grootse manifestatie met duizenden bezoekers die het nu is. Ook deed zij veel om de jeugd met molens in aanraking te laten komen, zoals in het project De Molenmuis, dat gericht was op de allerkleinsten. Na haar pensionering in 2017 bleef zij actief voor De Hollandsche Molen, nu met het project Via Molina, de toekomstige Europese route langs molens. Dit deed zij samen met haar partner Wouter Pfeiffer, lid van het Algemeen Bestuur van de Noord-Hollandse Molenfederatie, en met de directeur van De Hollandsche Molen, Nicole Bakker. Ingeborg werd 68 jaar.

Ook bij andere overlijdens stonden diverse molens in de rouwstand. Begin 2018 was dat het geval bij het overlijden van molendeskundige Jan den Besten en oud-molenaar Piet Klees van Het Prinsenhof in Westzaan en, eveneens in het voorjaar, bij gelegenheid van het overlijden van Rien Schornagel van de Stichting Molens Zuid-Kennemerland (SMZK), molenaar Theo Siep van De Herder in Medemblik en John Raaphorst van De Eersteling in Hoofddorp. In juni tenslotte overleed Wim Keij, ook van de Stichting Molens Zuid-Kennemerland.

Met de vermelding van de bovenstaande personen wil niet de schijn gewekt worden van volledigheid, niet alle overlijdens in de Noord-Hollandse molenwereld zijn immers bij het Dagelijks Bestuur bekend.

Bestuurszaken

De Noord-Hollandse Molenfederatie telde aan het einde van het verslagjaar 38 leden die samen 103 molens vertegenwoordigen. In het verslagjaar vergaderde het Dagelijks Bestuur 9 keer en kwam het Algemeen Bestuur 2 keer bijeen. De Molenfederatie is lid van De Hollandsche Molen en als zodanig vanuit het Dagelijks Bestuur vertegenwoordigd in de adviesraad van deze koepel van molenorganisaties in Nederland. In 2018 is aan de twee vergaderingen van deze adviesraad deelgenomen. De Noord-Hollandse Molenfederatie heeft een eigen website, www.molensnh.nl. Deze website wordt beheerd door Eric Zwijnenberg.

Samenstelling Dagelijks Bestuur van de Noord-Hollandse Molenfederatie in 2018

In 2018 vonden geen wisselingen in het Dagelijks bestuur van de Noord-Hollandse Molenfederatie. Per 1 januari 2019 was de samenstelling als volgt:

Samenstelling DB per 1 januari 2019

Peter Tange, voorzitter

Gerard van Beusekom, secretaris

Walter van Giesen, penningmeester

Rien Eykelenboom, lid

Willem Rol, lid

Greet Blokker, lid

Bijlage 1: Activiteiten bij molens in 2018 (selectie)

- 10 maart: De Laarder molen in Laren heeft de miljoenste omwenteling gemaakt.
- 22 april: Harpsolo in Krijtmolen d'Admiraal te Amsterdam.
- De Hoop in 't Zand, fietsroute van 26 km uitgezet langs bloembollen en molens. Zij nam ook deel aan de Bloeiend Zijpe fietstocht op 29 april en de Bloeiend Zijpe wandeltocht op 6 mei.
- Amerikaanse fietsgroep "Bike and the Like" op bezoek bij de Wieringer molens in Hippolytushoef en Den Oever.
- 8 mei en 11 juni: Moeder- en Vaderdag activiteiten met pannenkoeken bij korenmolen De Hoop in Wervershoof.
- De Nachtegaal in Middenbeemster: verhuur van molenshuur voor groepen toeristen slaat aan; de molenshuur wordt door ondernemster Rona Uitentuis geëxploiteerd.
- 12 en 13 mei: Nationale Molendag, incl. Landelijke Gemalendag met poldermolens.
- 19 mei: Luilakken op houtzaagmolen De Eenhoorn in Haarlem en op oliemolen Het Pink in Koog aan de Zaan.
- Korenmolen De Oude Knecht in Akersloot, kinderverjaardagen met pannenkoeken bakken.
- 20 t/m 23 juni: Molens in de vreugdestand tijdens de Plus Wandel 4daagse Alkmaar.
- 15 juli: Ronde van de Westfriese Omringdijk, georganiseerd door Le Champion, waarbij De Lastdrager in Hoogwoud als het goede doel was uitgekozen.
- De Adriaan in Haarlem: arrangementen met vaartochten op het Spaarne en in de grachten.
- 31 juli: Korenmolen De Herder in Medemblik, uitloting voor de uitbetaling van obligaties waarmee het Poorthuisje als horecagelegenheid is aangekocht.
- 1 september: Schermer Maaldag, waarbij alle poldermolens voor het publiek waren geopend.
- Weekend 15 en 16 september: Open Monumentendag.
- De Zandhaas in Santpoort: aangesloten bij de European Route of Industrial Heritage.
- 24 september: Zaanse Molendag, open dag voor publiek.
- 21 oktober: Zijper Molendag, waarbij alle poldermolens en meelmolen De Hoop voor het publiek waren geopend.
- 27 oktober: Nacht van de Nacht aan de Zaanse Schans met muziekoptredens in diverse molens.

- 17 november: Landelijke intocht van Sint-Nicolaas bij de Zaanse Schans. Vanaf 18 november: intochten van Sint-Nicolaas bij o.a. De Gouden Engel in Koedijk.
- 1 t/m 30 december: Oliebollen afhalen bij o.a. korenmolen De Krijgsman in Oosterblokker en meelmolen De Gouden Engel in Koedijk.
- 22 december: Midwintermalen in kerstsfeer bij korenmolen De Vriendschap in Weesp.
- Molen van Sloten in Amsterdam: Rembrandt op zolder, presentatie in 9 talen.

Bijlage 2: Molens die voor publiek zijn opengesteld (minimaal één of meer dagen per week).

1. Stichting tot Behoud van de Molen De Traanroeier: De Traanroeier in Oudeschild op Texel, www.traanroeier.nl, te bezoeken via Museum Kaap Skil, www.kaapskil.nl.
2. Vereniging De Wieringer Molens: De Hoop (Den Oever) en De Onderneming (Hippolytushoef), www.dewieringermolens.nl.
3. Stichting Behoud Korenmolen van Zeeman: De Hoop ('t Zand), www.molentzand.nl.
4. Gemeente Bergen: Kijkduin (Schoorl), www.molen-kijkduin.nl.
5. Vereniging De Westfriese Molens: Molen van Waarland (Harenkarspel) en Ceres (Bovenkarspel), www.westfriesgenootschap.nl.
6. Stichting De Werferhoofse Molen: De Hoop (Wervershoof), www.werferhoofsemolen.nl.
7. Stichting Molen De Krijgsman: De Krijgsman (Oosterblokker), www.dekrijgsman.nl.
8. Stichting De Medemblicker Meelmolen: De Herder (Medemblik), www.meelmolendeherder.nl.
9. Stichting Johannes Bos: De Gouden Engel (Koedijk), www.molen-degoudenengel.nl.
10. Stichting Korenmolen 't Roode Hert: 't Roode Hert (Alkmaar), via www.fermento.nl.
11. Particulier: Twuyvermolen (of Molen A, Sint Pancras), www.twuyvermolen.nl.
12. Schermer Molens Stichting: Ondermolen D (Schermerhorn) en De Otter (Oterleek), www.museummolen.nl.
13. Stichting Uitgeester- en Akersloter Molens (SUAM): De Oude Knecht (Akersloot), www.suam.nl.
14. Stichting tot Behoud van De Nachtegaal: De Nachtegaal (Middenbeemster), www.nachtegaalbeemster.nl.
15. Molenstichting Zeevang: Etersheimerbraakmolen (Oosthuizen), via bezoekerscentrum De Breek, www.debreek.com.
16. Vereniging De Zaanse Molen: Het Jonge Schaap (www.hetjongeschaap.nl), De Kat (www.verfmolendekat.com), De Huisman, De Zoeker en De Bonte Hen (alle Zaanse Schans), De Bleek Dood (Zaandijk), De Schoolmeester (Westzaan), www.zaanschemolen.nl.
17. Stichting Krijtmolen d'Admiraal: d'Admiraal (Amsterdam), www.krijtmolen.nl.
18. Stichting Molen van Sloten en Kuiperijmuseum: Molen van Sloten (Amsterdam), www.molenvansloten.nl.
19. St: De Zandhaas (Santpoort-Noord), www.molendezandhaas.nl.
20. Stichting Molen De Adriaan: De Adriaan (Haarlem), www.molendeadriaan.nl.
21. Stichting Cultureel Erfgoed Korenmolen De Eersteling: De Eersteling (Hoofddorp), www.eersteling.com.
22. Stichting Korenmolen De Leeuw: De Leeuw (Aalsmeer), www.molendeleeuw.nl.
23. Stichting korenmolen De Vriendschap: De Vriendschap (Weesp), www.weesperwieken.nl.
24. De Korenmolen in Laren (geen eigen website, info via www.molendatabase.nl)

Bijlage 3: De Molenbiotoop

Ruim 150 historische en in werking zijnde windmolens dragen in hoge mate bij aan het landschapsbeeld van Noord-Holland. De molens vormen het restant van de honderden windmolens die het landschap eens domineerden. Het zijn merendeels watermolens ten bate van de waterbeheersing in de polders (poldermolens), voor een kleiner deel industriemolens.

De molens staan verspreid door de hele provincie. De plek van de molen en het molentype dat men aantreft zegt iets over de geschiedenis van het landschap. Binnen dat landschap is de molenlocatie zo gekozen dat de molen optimaal kon functioneren. Op een aantal plaatsen is een historisch functionele groep bewaard gebleven, zoals in de polders Zijpe en Schermer. Ze getuigen daar van het ontstaan en waterstaatkundig beheer van deze polders. Langs de Zaan bij Zaandijk staat een groep van industriemolens die getuigt van het fabricageproces uit de periode van vóór het stoomtijdperk.

De landschappelijke en cultuurhistorische betekenis van de molens is groot. Vele zijn als Rijksmonument aangewezen. De algemene ambitie is om bij te dragen aan het zichtbaar houden van draaiende molens in het landschap. De molenbiotoop, de vrije ruimte rond de molen, is van fundamenteel belang voor de werking en het behoud van de molen. Deze dient zowel om de zichtbaarheid van de molen en de karakteristiek van de omgeving in stand te houden als om de windvang voor het daadwerkelijk functioneren te borgen. Binnen deze molenbiotoop mag bebouwing en begroeiing de windvang niet belemmeren.

Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen moet rekening gehouden worden met de molenbiotoop, de vrije ruimte rond molens. De 1:100 regel is hierbij uitgangspunt:

- binnen 100 meter rond de molen mag geen bebouwing hoger dan de onderste punt van de verticaal staand wiek worden opgericht. Beplanting mag niet hoger worden dan de onderste punt van de verticaal staande wiek;
- binnen 100 tot 400 meter rond de molen mag geen bebouwing hoger dan 1/100 van de afstand tussen bouwwerk en molen, gerekend van de onderste punt van de verticaal staande wiek worden opgericht. Beplanting mag niet hoger worden dan 1/100 van de afstand tussen beplanting en molen, gerekend van de onderste punt van de verticaal staande wiek.

Op de volgende pagina treft u een kaart aan van Noord-Holland waarop alle molens in die provincie met molenbiotoop zijn ingetekend.

